

20.10.2020

Asia/4

§ 198

Lääkäritarkastusten järjestäminen palvelusetelillä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä äitiys- ja lastenneuvolassa

HEL 2020-010503 T 06 00 00

Päätös

A Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti, että palveluseteli on 1.11.2020 alkaen yksi palvelujen järjestämistapa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä äitiys- ja lastenneuvolan lääkäripalveluissa määräaikaisena koronan ja henkilöstövajauksen aiheuttaman lakisääteisten palveluiden hoitovelan purkuun koulujen kevätlukukauden 2022 loppuun saakka.

B Samalla sosiaali- ja terveyslautakunta vahvisti seuraavat palvelusetelin arvonlisäverottomat arvot 1.11.2020 alkaen:

Palveluseteli	Palvelusetelin arvo
Äitiysneuvolan lääkärintarkastus raskausviikolla 35–36	49 euroa
Äitiysneuvolan lääkärintarkastus raskausviikolla 35–36 tulkkipalvelulla	118 euroa
Synnytyksen jälkitarkastus	49 euroa
Synnytyksen jälkitarkastus tulkkipalvelulla	118 euroa
Lastenneuvolan lääkärintarkastus	49 euroa
Lastenneuvolan lääkärintarkastus tulkkipalvelulla	118 euroa
Kouluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus	70 euroa
Kouluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus tulkkipalvelulla	146 euroa
Opiskeluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus	69 euroa
Opiskeluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus tulkkipalvelulla	145 euroa
Kutsuntatarkastus	69 euroa
Kutsuntatarkastus tulkkipalvelulla	145 euroa

Palvelusetelien yleiset vaatimukset ja niihin sisältyvät tehtävät ja tutkimukset on eritelty tarkemmin liitteessä 1.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta päätti, että asiakasmaksua ei peritä palvelusetelin yhteydessä ja palveluntuottajan on hinnoiteltava palvelunsa siten, että palvelusetelin arvo kattaa koko palvelusetelillä saatavan palvelun hinnan. Palveluntuottaja ei voi periä eikä laskuttaa kunnalta tai asiakkaalta muita kustannuksia.

Lisäksi lautakunta edellytti toimialaa tämän määräaikaisen, hoitovelan purkamiseen tarkoitetun palvelusetelin käytön aikana suunnittelemaan ja toimeenpanemaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä neuvolan lääkäripalveluiden tuottamisen omana tuotantona edistämällä väkensä täyttämistä. Äitiys- ja lastenneuvolan ja koulu- ja oppilasterveydenhuollon palvelut ovat keskeisiä universaaleja kuntalaisten palveluita ja voimakkaasti integroituneita myös muihin kaupungin palveluihin. Näiden palveluiden tuottaminen palvelusetelillä väistämättä hajottaa tätä integraatiota eikä ole strategisesti toivottava suunta.

Lautakunta myös kehotti priorisoimaan etenkin sellaisten tarkastusten tekemistä palvelusetelillä, jotka ovat enemmän yksittäisiä (esim. kutsuntatarkastus) eivätkä osa integroitua ja monialaista jatkumoa, jota Helsingissä strategisesti kehitetty muun muassa perhekeskuksissa esimerkiksi lastenneuvolan määräaikaistarkastukset tai kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset. Lautakunta kehottaa myös priorisoimaan terveysasemien lääkäripalveluissa neuvolalääkäripalveluita omana tuotantona kuitenkin kokonaiskuva ja paljon palveluja tarvitsevien palveluketjut huomioiden.

Lisäksi lautakunta kehotti toimialaa järjestämään kouluterveydenhuollon palvelusetelin lääkäripalvelut mahdollisimman lapsiystävällisesti ja helposti saavutettaviksi koululaisille ja heidän perheilleen.

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään päätösesitykseen kohtaan A: "...määräaikaisena koronan ja henkilöstövajauksen aiheuttaman lakisääteisten palveluiden hoitovelan purkuun koulujen kevätlukukauden 2022 loppuun saakka."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään päätösehdotukseen: "Lisäk-

si lautakunta edellyttää toimialaa tämän määräaikaisen, hoitovelan purkamiseen tarkoitetun palvelusetelin käytön aikana suunnittelemaan ja toimeenpanemaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä neuvolan lääkäripalveluiden tuottamisen omana tuotantona edistämällä vakanssien täyttämistä. Äitiys- ja lastenneuvolan ja koulu- ja oppilasterveydenhuollon palvelut ovat keskeisiä universaaleja kuntalaisten palveluita ja voimakkaasti integroituneita myös muihin kaupungin palveluihin. Näiden palveluiden tuottaminen palvelusetelillä väistämättä hajottaa tätä integraatiota eikä ole strategisesti toivottava suunta."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 3:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään päätösehdotukseen: "Lautakunta myös kehottaa priorisoimaan etenkin sellaisten tarkastusten tekemistä palvelusetelillä, jotka ovat enemmän yksittäisiä (esim. kutsuntatarkastus) eivätkä osa integroitua ja monialaista jatkumoa, jota Helsingissä strategisesti kehitetty muun muassa perhekeskuksissa esimerkiksi lastenneuvolan määräaikaistarkastukset tai kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset. Lautakunta kehottaa myös priorisoimaan terveysasemien lääkäripalveluissa neuvolalääkäripalveluita omana tuotantona kuitenkin kokonaiskuva ja paljon palveluja tarvitsevien palveluketjut huomioiden."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Vastaehdotus 4:

Puheenjohtaja Sanna Vesikansa: Lisätään päätösehdotukseen: "Lisäksi lautakunta kehottaa toimialaa järjestämään kouluterveydenhuollon palvelusetelin lääkäripalvelut mahdollisimman lapsiystävällisesti ja helposti saavutettaviksi koululaisille ja heidän perheilleen."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan päätös syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

Jaa-äänet: 1
Leo Bergman

20.10.2020

Ei-äännet: 10

Katju Aro, Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Esa Olavi Lehtopuro, Seija Muurinen, Laura Nordström, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 2

Cecilia Ehrnrooth, Alekski Niskanen

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen äänin 10 - 1 (tyhjää 2).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 3 (puheenjohtaja Sanna Vesikansa)

Jaa-äännet: 1

Leo Bergman

Ei-äännet: 11

Katju Aro, Tapio Bergholm, Sandra Hagman, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Esa Olavi Lehtopuro, Seija Muurinen, Alekski Niskanen, Laura Nordström, Hannu Tuominen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1

Cecilia Ehrnrooth

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi puheenjohtaja Sanna Vesikansan vastaehdotuksen äänin 11 - 1 (tyhjää 1).

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti asiasta hyväksytyjen vastaehdotusten osalta esittelijän ehdotuksesta poiketen.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kustaa Piha, va. johtava ylilääkäri, puhelin: 040 6197338
kustaa.piha(a)hel.fi

Liitteet

1 Palvelusetelien arvot ja palvelukuvaukset

Muutoksenhaku

20.10.2020

- A Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
- B Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja terveyslautakunta

Päätösehdotus

A Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää, että palveluseteli on 1.11.2020 alkaen yksi palvelujen järjestämistapa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä äitiys- ja lastenneuvolan lääkäripalveluissa.

B Samalla sosiaali- ja terveyslautakunta vahvistaa seuraavat palvelusetelin arvonlisäverottomat arvot 1.11.2020 alkaen:

Palveluseteli	Palvelusetelin arvo
Äitiysneuvolan lääkärintarkastus raskausviikolla 35–36	49 euroa
Äitiysneuvolan lääkärintarkastus raskausviikolla 35–36 tulkkipalvelulla	118 euroa
Synnytyksen jälkitarkastus	49 euroa
Synnytyksen jälkitarkastus tulkkipalvelulla	118 euroa
Lastenneuvolan lääkärintarkastus	49 euroa
Lastenneuvolan lääkärintarkastus tulkkipalvelulla	118 euroa
Kouluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus	70 euroa
Kouluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus tulkkipalvelulla	146 euroa
Opiskeluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus	69 euroa
Opiskeluterveydenhuollon laaja lääkärintarkastus tulkkipalvelulla	145 euroa
Kutsuntatarkastus	69 euroa
Kutsuntatarkastus tulkkipalvelulla	145 euroa

Palvelusetelien yleiset vaatimukset ja niihin sisältyvät tehtävät ja tutkimukset on eritelty tarkemmin liitteessä 1.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta päättää, että asiakasmaksua ei peritä palvelusetelin yhteydessä ja palveluntuottajan on hinnoiteltava palvelunsa siten, että palvelusetelin arvo kattaa koko palvelusetelillä saatavan palvelun hinnan. Palveluntuottaja ei voi periä eikä laskuttaa kunnalta tai asiakkaalta muita kustannuksia.

Esittelijän perustelut

Terveysasemien johtajalääkäri Timo Lukkarinen on kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastusten hankkiminen sosiaali- ja terveystoimialalla

Äitiysneuvolan, lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastukset ovat kunnan lakisääteisiä velvoitteita. Palvelu tulee tarjota asiakkaalle hänen tilanteensa edellyttämänä ajankohtana (kuten raskauden kesto, lapsen ikä tai luokka-aste). Neuvola- ja koululääkäripalvelut ovat luonteeltaan seulovia ja ennaltaehkäiseviä, ja toiminnalla pyritään havaitsemaan mahdolliset hoitoa vaativat tilanteet varhaisessa vaiheessa. Ennaltaehkäisevien terveystarkastusten viivästyminen tai toteutumatta jääminen saattavat johtaa ongelmien pitkittymiseen ja pahentumiseen ja aiheuttaa asiakkaissa tyytymättömyyttä.

Neuvolan ja koululääkäreiden vastaanottoaikojen saatavuudessa on jatkuvasti puutteita johtuen lääkäriresurssin vajeesta. Huolimatta aktiivisesta ja jatkuvasta lääkärirekrytoinnista, kaikkiin avoimiin tehtäviin ei ole ollut päteviä hakijoita. Tilanne on jatkunut haastavana jo vuosia, johtuen muun muassa muiden kuntien paremmasta palkkatasosta. Mikäli oman toiminnan lääkäriresurssia joudutaan priorisoimaan hoidon kiireellisyyden tai palvelutarpeen perusteella, saattaa osa lakisääteisistä terveystarkastuksista siirtyä myöhemmäksi. Palvelusetelillä pystytään kattamaan tätä tarvetta.

Koronapandemia on aiheuttanut voimakkaan tarpeen siirtää terveysasemien ja sisätautien poliklinikan henkilöstövoimavaroja koronan vaatimiin tehtäviin, joita ovat esimerkiksi Omaolo-oirearvioiden käsittely, koronapuhelinneuvonta (10024) ja päivystysapu (116 117) -puheluihin vastaaminen, Laakson ja Malmin koronaterveysasemien toiminta sekä epidemiologinen toiminta. Tämä on aiheuttanut entisestään vajetta palvelujen tuottamisessa. Esimerkiksi lastenneuvoloiden puolella jäi keväällä 2020 tekemättä noin tuhat 1,5- ja 4-vuotiaiden lasten lääkärintarkastusta, joiden tuottaminen nykyisessä tilanteessa ainoastaan omana tuotantona on haastavaa.

Kokemukset terveysasemien lääkäripalvelujen järjestämisestä palvelusetelillä ovat olleet rohkaisevia. Kiireetöntä lääkäripalvelua on voitu tarjota koko kaupungin alueella niille potilaille, jotka olisivat muuten joutuneet odottamaan kohtuuttoman pitkään. Näitä kokemuksia hyödynnetään myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä äitiys- ja lastenneuvoloiden lääkärintarkastusten järjestämisessä palvelusetelillä.

Tulkkipalvelujen käytön mahdollisuuden lisääminen on osoittautunut tärkeäksi, jotta palvelusetelien myöntäminen olisi mahdollista kielitaidosta riippumatta. Tulkkipalvelujen tarve on suurin alueilla, joilla on muutenkin lääkärivajetta.

Perustelut palvelusetelin käytölle

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä äitiys- ja lastenneuvolan lääkärintarkastusten tuottamisella palvelusetelillä tavoitellaan useita hyötyjä. Asiakkaan näkökulmasta hyötyjä ovat palvelujen saatavuuden parantaminen ja valinnanvapauden lisääntyminen. Sosiaali- ja terveystieteiden näkökulmasta hyötynä on lakisääteisten velvoitteiden varmempi toteutuminen ja oman tuotannon tukeminen. Lääkärintarkastusten tuottaminen palvelusetelillä on esitetyllä arvolla kustannusneutraalia omaan tuotantoon verrattuna ja huomattavasti edullisempaa kuin käytettäessä vuokratyövoimaa palvelujen tuottamiseen.

Palveluseteliä tarjotaan ensisijaisesti sellaisille asiakkaille, joiden kohdalla lääkärintarkastus on luonteeltaan seuloiva, eikä heillä ole tarvetta pitkäaikaisempaan asiakassuhteeseen sosiaali- ja terveystieteisiin. Palvelusetelien myötä sosiaali- ja terveystieteiden oma henkilöstö voi kohdistaa enemmän voimavaroja paljon tai monipuolisia palveluja tarvitsevien asiakkaiden tarpeisiin.

Palvelusetelin arvo

Palvelusetelien arvon määrittely perustuu toimintoperusteiseen kustannuslaskentaan, jonka perustana on kunkin palvelusetelin sisältämän palvelun oman tuotannon palveluprosessi. Jokaiselle palveluprosessin osalle on laskettu voimavarojen käyttö ja tätä vastaava kustannus. Suurimmat kustannukset aiheutuvat henkilöstökustannuksista ja erilaisista vyörytyksistä esimerkiksi toimitilojen, IT-palvelujen ja toimintaan suoraan liittyvän hallinnon osalta. Sen sijaan laboratorio- ja kuvantamistutkimusten kustannusten laskettiin olevan esimerkiksi vastaanotto-toimintaan verrattuna vähäisiä, johtuen tutkimusten vähäisestä tarpeesta lääkärintarkastusten yhteydessä.

Palvelusetelien arvot on kuvattu tarkemmin liitteessä 1.

Palvelusetelin arvo kattaa koko palvelun hinnan. Palveluntuottaja ei voi periä eikä laskuttaa kunnalta tai asiakkaalta muita kustannuksia kyseisestä palvelusta.

Kustannukset

Palvelujen järjestämisen palvelusetelien avulla arvioidaan olevan kustannusneutraalia omaan toimintaan verrattuna. On kuitenkin huomatta-

va, että lyhyellä aikavälillä kustannukset voivat kasvaa, kun koronapandemian vuoksi tuottamatta jääneitä palveluja hankitaan palvelusetelillä. Palvelusetelien käyttäminen toteutetaan talousarvion puitteissa oman tuotannon vaihtoehtona.

Palvelusetelistä päättäminen Helsingissä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 4 §:n mukaan kunta päättää ne sosiaali- ja terveysterveystoimet, joiden järjestämisessä se käyttää palveluseteliä.

Hallintosäännön 18 luvun 1 §:n 1 kohdan mukaan sosiaali- ja terveyslautakunta päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranhaltija päättää palvelusetelin käyttämisestä sekä palvelusetelin arvon vahvistamisesta.

Hallintosäännön 18 luvun 3 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja päättää palveluntuottajille asetettavista vaatimuksista ja viranhaltijoista, jotka hyväksyvät palveluntuottajat.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä äitiys- ja lastenneuvolan lääkärintarkastukset ovat lakisääteisiä palveluja, jotka ovat luonteeltaan terveyttä edistäviä ja sairauksia tai niiden pahenemista ehkäiseviä. Lääkärintarkastuksissa arvioidaan lapsen, nuoren tai äidin tilaa kokonaisvaltaisesti ja niiden avulla voidaan havaita ja puuttua sekä terveydellisiin että sosiaalisiin ongelmiin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä äitiys- ja lastenneuvolan lääkärintarkastusten tuottamisen palvelusetelien avulla voidaan arvioida parantavan niihin osallistuvien asiakkaiden ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia ja lisäävän valinnanvapautta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kustaa Piha, va. johtava ylilääkäri, puhelin: 040 6197338
kustaa.piha(a)hel.fi

Liitteet

1 Palvelusetelien arvot ja palvelukuvaukset

Muutoksenhaku

A

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai

20.10.2020

Asia/4

B

täytäntöönpano
Oikaisuvaatimusohje, sosiaali- ja
terveyslautakunta

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 06.10.2020 § 188

HEL 2020-010503 T 06 00 00

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

06.10.2020 Pöydälle

Terveysasemien johtajalääkäri Timo Lukkarinen oli kutsuttuna asiantuntijana läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Sandra Hagmanin ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Kustaa Piha, va. johtava ylilääkäri, puhelin: 040 6197338
kustaa.piha(a)hel.fi